

PROCEEDINGS

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7

2018

วิทยาการจัดการวิชาการ

**“การวิจัยและนวัตกรรม
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่ประเทศไทย 4.0”**

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (แม่สอด)

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7

วิทยาการจัดการวิชาการ 2018 :

การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่ประเทศไทย 4.0

2 กุมภาพันธ์ 2561

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ฉบับการนำเสนอด้วยปากเปล่า

(Oral Presentation)

(*หมายเหตุ : หากพบว่าบทความมีการคัดลอกส่วนหนึ่งส่วนใด ทางผู้จัดไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ทั้งสิ้น)

โดย เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการตลาด
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Effect of The Research Based Learning Skill for Developing The 21st Century Learning Skills in
The Marketing Management Course for Bachelor of Business Administration,
Rajaphat University, Kamphaeng Phet

เพชรรา บุคสีทา*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แหล่งข้อมูลคือ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่เรียนวิชาการวิจัยตลาด ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 32 คน จัดการเรียนการสอนการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยกึ่งทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependents ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมการเรียนแบบใช้การวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน ร้อยละ 82.40 โดยคะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ร้อยละ 83.19 ด้านการแก้ปัญหา ร้อยละ 83.74 และด้านกระบวนการกลุ่ม ร้อยละ 80.27 2) ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) และด้านผลผลิต สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างได้ผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.05)

คำสำคัญ : การเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this study were 1) the usage results of the research based learning skill for developing The 21st Century learning skills in the marketing management course and 2) to evaluate research-based learning for marketing students ,Business management program, Rajabhat University. This research was divided into 2 steps as follows : The first step was to build and find the efficiency of research based learning. Experiment with 32 students to find the efficiency of research based learning. The tools used in this research consisted of Teacher look , Students look , 4 learning-teaching sets, academic achievement test , Ability evaluation in problem solving and learning teaching

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

evaluation model. The data were analyzed by the analysis of means , standard deviation and t-test Dependent . The results were as follows ; 1) After the experiment , The value of the academic in achievement , the research based learning teaching in marketing research, was higher significantly than the pre-experiment at .01 level and every student had ability to solve the problem about 60 percent. 2) The opinions of students to word the research based learning for importation in the aspect of input , process, and output were at the high level.

Keywords: Research Based Learning, The 21st Century Learning Skills

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องพัฒนาผู้เรียนพัฒนาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือทำงาน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning: RBL) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการวิจัย หรือการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และใช้กระบวนการทางการวิจัยแบบง่าย ในการแสวงหาความรู้ หรือคำตอบที่เชื่อถือได้ ด้วยการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากการพิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตั้งที่ อมรวิชช์ นาครทรรพ (2546) ได้กล่าวถึง การสอนแบบใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ว่า การสอนแบบวิจัยก็เป็นเพียงการแต่งตัวใหม่ให้กับรูปแบบการสอนที่เก่าแก่ที่สุดของโลกแบบหนึ่ง เพราะตั้งแต่สมัยกรีกโรมันปรัชญาเมธีก็ได้ใช้หลักอุปนัย (Inductive Reasoning) หาข้อเท็จจริงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในการศึกษาระดับสูงแนวคิดที่เกี่ยวกับการสอนแบบวิจัยมีพื้นฐานสัมพันธ์อย่างมากกับกลุ่มทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากการสัมพันธ์สิ่งทีพบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมหรือที่ Piaget ใช้คำว่า เป็นกระบวนการปรับให้เหมาะสมระหว่างความรู้เดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ค่อยๆ ปะติด ปะต่อเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาของเรา ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning: RBL) นี้ จะเป็นประโยชน์ในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านทักษะทางปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาดคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการของการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูลการวิจัย

แหล่งข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนและนักศึกษาโปรแกรมวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยตลาด ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทางด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำมาออกแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย มคอ.3 รายวิชาการวิจัยตลาด สถานการณ์ปัญหา แบบทดสอบ แบบฝึกหัด แบบประเมิน ความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนแบบวิจัยเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินวิธีการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต

วิธีดำเนินการทดลอง

1. สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
2. กำหนดกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการวิจัยเป็นฐาน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดปัญหา 2) ตั้งสมมุติฐาน 3) รวบรวมข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อมูล 5) สรุปและอภิปรายผล
3. การพัฒนาแผนการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน
4. นำแผนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นปัญหา แบบฝึกหัด และตารางการเรียนการสอน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จำนวน 3 คน เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกรายการเท่ากับ 1

5. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐานตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และได้นำแผนการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน รายวิชาการวิจัยตลาด ไปใช้สอนกับนักศึกษาที่เรียนวิชาการวิจัยตลาด ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 1 หมู่เรียน มี 32 คน โดยจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน โดยใช้กลุ่มเดียวทดสอบก่อน - หลัง (One – Group Pretest- Posttest Design) แล้วนำมาวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยการวิจัยเป็นฐาน

6. ให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมการเรียนแบบการวิจัยเป็นฐาน รายวิชาการวิจัยตลาดของนักศึกษาในด้าน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม

7. ให้นักศึกษาประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ปัจจัยกระบวนการ (Process Evaluation) ผลผลิต (Product Evaluation) ของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติทดสอบที (t-test Dependent) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการเรียน	32	16.15	2.99		
หลังการเรียน	32	28.37	2.61	-29.562**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงว่าคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด มีคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดัชนีประสิทธิผลของวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเท่ากับ 88.26 หมายความว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 88.26

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการเรียน	32	20.15	2.95		
หลังการเรียน	32	33.37	2.63	-31.982**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดัชนีประสิทธิผลของวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 66.61 หมายความว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 66.61

นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีการวิจัยตลาดมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติการทำการวิจัยภาคสนาม และมีความรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินผลรายวิชาการวิจัยตลาด (ได้เกรดไม่ต่ำกว่า C หรือ 2) ร้อยละ 100 จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการวิจัยตลาด ประจำภาคเรียนที่ 1 ปี 2560 ดังนี้

นักศึกษาได้เกรด A	จำนวน	9	คน
นักศึกษาได้เกรด B+	จำนวน	3	คน
นักศึกษาได้เกรด B	จำนวน	8	คน
นักศึกษาได้เกรด C+	จำนวน	12	คน

ซึ่งจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยตลาด นักศึกษาทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100

พฤติกรรมผลการเรียนรู้วิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 60 โดยนักศึกษาที่เรียนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) ได้คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน ร้อยละ 82.40 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ร้อยละ 83.19 ด้านการแก้ปัญหา ร้อยละ 83.74 และด้านกระบวนการกลุ่ม ร้อยละ 80.27

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน(RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)	3.97	.59	มาก
1. มีความสามารถในการคิดที่หลากหลาย	3.97	.59	มาก
2. มีความสามารถในการคิดที่แปลกใหม่	3.81	.78	มาก
3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่	3.81	.69	มาก
4. สร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับ	3.78	.60	มาก
5. สามารถแสดงพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับ	3.72	.68	มาก
รวม	3.81	.40	มาก
ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)	3.84	.67	มาก
1. มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผล	3.84	.67	มาก
2. มีคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ มีหลักเกณฑ์	3.72	.85	มาก
3. สามารถตัดสินใจ หรือลงข้อสรุปของสถานการณ์หรือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล	3.72	.63	มาก
4. สามารถจำแนก/เลือกข้อมูล	3.84	.62	มาก
5. สามารถตั้งสมมติฐาน	3.72	.68	มาก
6. สามารถสรุปอ้างอิง	3.84	.67	มาก
รวม	3.78	.49	มาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน(RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving)	3.94	.61	มาก
1. มีความสามารถในการรับรู้ปัญหาสาเหตุ แสวงหาทางเลือก	3.94	.61	มาก
2. สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.09	.64	มาก
3. สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหา	3.97	.53	มาก
4. สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ	3.87	.66	มาก
รวม	3.96	.45	มาก
ด้านการสื่อสาร (Communication)	3.97	.78	มาก
1. มีความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.97	.78	มาก
2. มีความสามารถในการแสดงให้รู้ถึงความปรารถนาของตนเอง	3.84	.72	มาก
3. มีความสามารถในการปฏิเสธ ตอรอง ขอร้อง	3.75	.62	มาก
4. มีความสามารถในการขอความช่วยเหลือ	3.81	.64	มาก
รวม	3.84	.49	มาก
ด้านการร่วมมือทำงาน (Collaboration)	4.06	.50	มาก
1. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.06	.50	มาก
2. มีความเข้าใจขั้นตอนของการร่วมมือทำงานรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	3.94	.71	มาก
3. มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นสมาชิกร่วมทีม	3.91	.68	มาก
4. มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นหัวหน้าหรือผู้นำทีม	4.09	.68	มาก
รวม	4.00	.35	มาก
รวมทุกด้าน	3.88	.32	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อผลการใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.88) เมื่อพิจารณาทางด้านสามารถจัดอันดับได้ดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านการร่วมมือทำงาน (Collaboration) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00)

อันดับที่ 2 ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.96)

อันดับที่ 3 ด้านการสื่อสาร (Communication) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84)

อันดับที่ 4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81)

อันดับที่ 5 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.78)

2 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังแสดงในตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมินปัจจัยนำเข้า	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
สถานการณ์ที่เป็นปัญหา			
1. อ่านเข้าใจชัดเจน	3.81	.85	มาก
2. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	3.81	.82	มาก
3. นำไปสู่วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	3.84	.67	มาก
รวม	3.82	.80	มาก
หนังสือและเอกสารอ้างอิง			
1. รายชื่อหนังสือชัดเจนสามารถค้นได้จริง	4.00	.71	มาก
2. จำนวนชุดของเอกสารแต่ละชุดที่จัดให้	4.03	.86	มาก
3. ความเพียงพอของเอกสารอ้างอิง	3.94	.80	มาก
4. เนื้อหาชัดเจน ทำความเข้าใจได้	3.97	.86	มาก
5. ปริมาณเนื้อหาเหมาะสม	3.84	.80	มาก
6. เนื้อหาตรงตามที่แจ้งไว้	3.91	.77	มาก
7. ต้องการเอกสารอื่นนอกเหนือจากที่แนะนำไว้	3.91	.81	มาก
รวม	3.94	.80	มาก
แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล			
1. สถานที่ติดต่อถูกต้อง	3.94	.75	มาก
2. สามารถนัดหมายได้ง่าย	4.06	.75	มาก
3. เวลาที่พบสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา	4.13	.66	มาก
4. การพบแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลทำให้ท่านได้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้	3.94	.71	มาก
5. วิธีการให้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล กระตุ้นให้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง	4.25	.71	มาก
6. เวลาที่จัดไว้สำหรับพบแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล	4.19	.69	มาก
รวม	4.08	.75	มาก
รวม	3.94	.71	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.94) จำแนกเป็น สถานการณ์ที่เป็นปัญหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.82) หนังสือและเอกสารอ้างอิง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.94) และ แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.08)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านกระบวนการ

รายการประเมินกระบวนการ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ผู้สอน			
1. กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้	4.44	.66	มาก
2. กระตุ้นให้เกิดความคิดเพื่อแก้ปัญหา	4.41	.61	มาก
3. เชื่อมโยงแนวคิดของผู้เรียน	4.31	.69	มาก
4. ชี้แนะไปสู่แนวทางแก้ปัญหา	4.13	.66	มาก
5. เป็นที่ปรึกษาที่ดีของนักศึกษา	4.19	.64	มาก
6. ให้ความกระจ่างในเนื้อหา	4.12	.60	มาก
7. มีการเตรียมตัวที่ดี	4.19	.73	มาก
8. มีความอดทนต่อความไม่รู้ของนักศึกษา	4.19	.69	มาก
9. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษา	4.19	.69	มาก
10. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา	4.19	.69	มาก
11. ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข	4.03	.74	มาก
12. การตรงต่อเวลา	4.41	.66	มาก
รวม	4.23	.53	มาก
การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา			
1. สนใจขอบเขตและหัวข้องานที่ได้รับมอบหมาย	4.06	.71	มาก
2. รวบรวมข้อมูล ความรู้ได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	3.97	.82	มาก
3. อ้างอิงแหล่งความรู้ที่น่าเชื่อถือได้	4.22	.79	มาก
4. ใช้เวลาที่เรียนรู้ด้วยตนเองเหมาะกับคุณภาพของงานที่นำเสนอ	4.25	.67	มาก
5. เสนอเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเองในเวลาที่กำหนดไว้ อย่างเหมาะสม	3.97	.62	มาก
6. แสดงให้เห็นว่าตนเองรู้/สามารถมาก น้อยแค่ไหน	4.25	.67	มาก
7. นำคำติชมจากผู้อื่นมาปรับปรุงตนเอง	4.13	.70	มาก
รวม	4.12	.66	มาก

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านกระบวนการ (ต่อ)

รายการประเมินกระบวนการ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
กระบวนการแก้ปัญหาของนักศึกษา			
1. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	4.00	.71	มาก
2. อธิบายสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาได้	4.03	.86	มาก
3. ตั้งสมมุติฐาน(คาดเดาคำตอบล่วงหน้า)ได้อย่างเหมาะสม	3.81	.85	มาก
4. ใช้เหตุผลประกอบการจัดลำดับความสำคัญของสมมุติฐาน	3.81	.82	มาก
5. กำหนดแนวทางแสวงหาความรู้เพื่อตอบสมมุติฐาน	3.84	.67	มาก
6. ตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์	3.94	.80	มาก
7. กำหนดแนวทางแก้ปัญหาอย่างถูกต้องหลักการ...	3.97	.86	มาก
รวม	3.91	.67	มาก
กระบวนการทำงานกลุ่มของนักศึกษา			
1. กลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นที่นำเสนอ	4.21	.75	มาก
2. ถ่ายทอดความคิดภายในกลุ่มด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย	4.06	.75	มาก
3. ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	4.13	.66	มาก
4. มีความสามารถแก้ไขความขัดแย้งของกลุ่ม	3.94	.71	มาก
5. ช่วยกลุ่มให้คิด หรือทำงานที่ตรงเป้าหมาย	4.25	.71	มาก
6. ช่วยสรุปประเด็นได้ตรงตามหัวข้อ	4.19	.69	มาก
7. เสนอความคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา	4.41	.75	มาก
8. รับผิดชอบต่องานที่กลุ่มมอบหมาย	4.41	.66	มาก
9. มาตรฐานนัดหมายทุกครั้งในการร่วมกลุ่มกิจกรรมการเรียน	3.87	.56	มาก
รวม	4.19	.54	มาก
รวม	4.11	.71	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) แบ่งเป็น ด้านผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.23) การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12) กระบวนการแก้ปัญหาของนักศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.91) และ กระบวนการทำงานกลุ่มของนักศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.19)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบ การสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านผลผลิต

รายการประเมินผลผลิต	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบการสอน วิจัยเป็นฐาน (RBL)	4.31	.89	มาก
2. มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	4.16	.98	มาก
3. เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม	4.59	.56	มากที่สุด
4. สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.28	.68	มาก
5. มีความรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกัน	4.28	.63	มาก
6. ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น	3.81	.85	มาก
7. รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น	3.56	.84	มาก
8. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สอนมากขึ้น	3.75	.80	มาก
9. มีความกล้าในการแสดงออก และนำเสนองานด้วยเหตุผล	3.87	.75	มาก
10. มีทักษะในการแก้ปัญหามากขึ้น	3.91	.73	มาก
รวม	4.05	.58	มาก

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบ การสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาการตลาด ด้านผลผลิต พบว่า นักศึกษาประเมินผลที่เกิดกับนักศึกษาที่เกิดจากการ การเรียนการสอนรูปแบบการสอนวิจัยเป็นฐาน (RBL) ได้ผลอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.05)

อภิปรายผล

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาวิจัยตลาดของนักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการ เรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด มีคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังเรียน สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) รายวิชาการวิจัยการตลาด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 60 โดยนักศึกษาที่เรียนแบบวิจัยเป็นฐาน (RBL) ได้ คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน ร้อยละ 82.40 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ร้อย ละ 83.19 ด้านการแก้ปัญหา ร้อยละ 83.74 และด้านกระบวนการกลุ่ม ร้อยละ 80.27 และทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.88) โดยทักษะด้านการร่วมมือทำงาน (Collaboration) เป็น ทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00) ด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย = 3.96) ด้านการสื่อสาร (Communication) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ด้าน ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81) และด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑา ธรรมชาติ (2555) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทาง การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนามีลักษณะสำคัญ คือ 1) ฝึกให้ผู้เรียน ตั้งปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ 2) บูรณาการเทคนิคการจัดการเรียนรู้ แบบหลากหลายวิธี 3) ส่งเสริม ผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน 4) ฝึกทักษะวิจัยให้แก่ผู้เรียน ทีละน้อยตามลำดับขั้นตอน 5) นำผลวิจัย มาสอนควบคู่กับการเรียนรู้กระบวนการวิจัยอย่างสมดุล และ 6) กระตุ้นผู้เรียนด้วยการประเมินอย่างต่อเนื่อง ผลการ

ทดลองจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้พื้นฐานทางการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการวิจัย และคุณลักษณะของนักวิจัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน รายวิชาการวิจัยตลาด สำหรับนักศึกษาหลักสูตร บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่พัฒนาขึ้นนี้ มุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนคิด แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลตลอดเวลา ดังที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง เมื่อเรียนโดยใช้การ วิจัยเป็นฐานนี้ว่ามีทักษะในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นและยังส่งผลดีต่อตัวเองในด้านอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ มีความขยันในการ ค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลมากขึ้นมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น ชอบคิดและมีหลักในการคิดมากขึ้น รู้สึกขยันขึ้นมีความคิดกว้างขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น มีความรู้ กว้างขวางมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย ไม่เบื่อต่อการเรียน รู้สึกอยากเรียนเพราะในขณะที่เรียนสามารถเสนอในสิ่งที่ ตนเองคิดให้กับกลุ่มได้ และเมื่อเรียนจบก็สามารถจดจำเนื้อหาได้จากสถานการณ์ ทำให้เข้าใจได้โดยไม่ต้องไปนั่งท่องจำ เหมือนเรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนทำหน้าที่ความเป็นผู้นำได้ดีขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิชาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน ควรเป็นวิชาที่มีลักษณะบูรณาการ ซึ่ง ได้แก่ วิชานโยบายผลิตภัณฑ์และราคา การบริหารช่องทางจัดจำหน่าย การสัมมนาการตลาด การค้าปลีกและการค้า ส่ง การบริหารการขาย การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การตลาดเพื่อสังคม หรือวิชาชีพ สาขาอื่น ๆ

1.2 ในกระบวนการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ต้องใช้เวลาที่มากพอจึงจะทำให้ขึ้นการสอน และขยาย ขอบเขตความรู้ดำเนินไปได้เป็นอย่างดี เวลาที่ใช้ในการเรียน สถานการณ์ปัญหา จะต้องใช้ระยะเวลามากถึง 2 เท่าของ การเรียนแบบปกติ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารระดับคณะ หรือสาขาวิชาควรให้การสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนโดยพิจารณานำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐานไป ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการสอนดังกล่าวมีขั้นตอนที่เป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการจัดลำดับ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนอยู่ตลอดเวลา คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบ กลุ่มย่อย และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประเมินจากเพื่อน ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนตนเอง และ ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เสมอ ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อกัน ซึ่งเป็นไป ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการในการเรียนการสอนและยังสอดคล้องกับ ปรัชญาการศึกษาที่ว่า การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลการใช้วิธีการสอนกับระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมของผู้สอน และผู้เรียนที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาระยะเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียนที่ส่งผลต่อการ ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัยเป็นฐาน

3.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการวิจัย เป็นฐาน เพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- จุฬา ธรรมชาติ. (2555). การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ทีศนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิชช์ นาครทรรพ. (2546). เรียนรู้คู่วิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษา กับสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (บรรณาธิการ). การเรียนการสอนที่มีวิจัยเป็นฐาน. (หน้า 38-58). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.